

HODNOCENÍ PŘEDNÁŠKY PRO ODBORNOU VEŘEJNOST

Masarykova univerzita	
Fakulta	filozofická
Obor řízení	historie
Uchazeč	doc. PhDr. David Zbíral, Ph.D.
Datum přednášky	3. 10. 2023
Téma přednášky	Heresy quantified: Structured data in the study of medieval religious dissidence
Přítomno posluchačů (počet)	38+2 online
Pověření hodnotitelé (členové komise)	prof. PhDr. Mgr. Tomáš Knoz, Ph.D. prof. PhDr. Martin Wihoda, Ph.D. prof. Dr. Stanisław Rosik

Dne 3. října 2023 přednesl doc. Mgr. David Zbíral, Ph.D. v rámci svého řízení ke jmenování profesorem veřejnou přednášku na téma, vybrané na základě předchozího hlasování členy habilitační komise, a sice Heresy quantified: Structured data in the study of medieval religious dissidence. Předmětná přednáška byla posuzována hodnotící komisí ve složení: prof. PhDr. Mgr. Tomáš Knoz, Ph.D. (Historický ústav Filozofické fakulty MU), prof. PhDr. Martin Wihoda, Ph.D. (Historický ústav Filozofické fakulty MU), prof. Dr. Stanisław Rosik (Uniwersytet Wrocławski). Tato hodnotící komise byla jmenována na základě předchozího hlasování členů habilitační komise. Doc. Zbíral se ve své přednášce zabýval novými výsledky odborného zkoumání problematiky vztahů mezi T. G. Masarykem a jižními Slovy v období od konce 19. století do Masarykovy smrti.

Doc. PhDr. David Zbíral, Ph.D., v přednášce pro veřejnost představil svůj přístup k historickému výzkumu, který je utvářen detailní historicko-filologickou prací s prameny, společenskovědními otázkami a výpočetními metodami. K ilustrování tohoto přístupu zvolil tři příklady ze středověkých inkvizičních registrů, přičemž první se týkal identifikace vzorců „konstruování hereze“ skrze texty, druhý využití analýzy sítí ve výzkumu interakcí nonkonformních křesťanů, třetí pak otázce času a paměti v soudních záznamech. Na těchto příkladech ilustroval široké spektrum inovativních metod, které spolu se svým týmem využívá při řešení současného projektu, financovaného Evropskou radou pro výzkum. Ilustroval také svůj přístup ke sběru historických dat v původní, k tomu účelu vyvíjené aplikaci.

Přednášející vysvětlil celou řadu důležitých souvislostí, které dávají nahlédnout do politických historických a náboženských aspektů vývoje v západní Evropě v období středověku. Uchazeč svou přednášku uchopil srozumitelným a koncepčně ujasněným způsobem. Podařilo se mu velmi dobře vysvětlit i poměrně složité náboženské a sociální souvislosti vztahy a fenomény. K ilustrování svého přístupu zvolil tři příklady ze středověkých inkvizičních registrů. První se týkal identifikace vzorců „konstruování hereze“ skrze texty. Kandidát zde využil záznamy z jednoho z nejranějších dochovaných procesů s kacíři po ustavení inkvizice, proces s Bernardem-Othonem z Niortu a jeho rodinou (1234-1235), ke sledování, jak se v tomto raném období papežské inkvizice prosazovala vybraná technická označení přečinů ve věci hereze. Další dva příklady se zakládaly na vyšetřování valdenských Peterem Zwickerem ve Štětíně v letech 1392-1394. První ilustroval využití

analýzy sítí k porozumění valdenství v Braniborsku a Pomořansku, zejména se zaměřil na otázku postavení mužů vs. žen a náboženských specialistů vs. jejich řadových, laických podporovatelů.

V posledním příkladu se pak kandidát zaměřil na otázku času a paměti v inkvizičních záznamech – na to, jak se vyšetřovaní ve Štětíně rozpomínali na události leckdy v čase i poměrně vzdálené, a také na časové vzorce v individuálních historiích zapojení do hereze. Na těchto příkladech kandidát ilustroval široké spektrum inovativních metod, které spolu se svým týmem využívá při řešení současného projektu, financovaného Evropskou radou pro výzkum. Ilustroval také svůj přístup ke sběru historických dat.

Metodologicky se přitom opřel především o výzkumy a přístupy francouzského historika Pierra Chaunuho. Ukázal, že nové konkrétní poznatky v oblasti historického a religionistického interdisciplinárního bádání mohou mít i metodologický význam, navíc se ve svém proslovu vypořádal s četnými stereotypy, které jsou v uvedených souvislostech v odborné literatuře i popularizační publicistice zakořeněny.

Výklad doc. Zbírала, přednesený v angličtině, byl podán se značnou plasticitou a zaujal i užitými jazykovými prostředky. K přesvědčivému dojmu přispěla i vhodně zvolená powerpointová prezentace. Svou přednášku navíc obohatil o vhodně vybrané citáty z dobových textů.

Diskuse se rozvinula především na téma možností využití metod „l’histoire sérielle“ původně konstruovaných pro dějiny raného novověku na středověkém na středověkém materiálu, a také o některých filologických aspektech předkládaného výzkumu. Kolega David Zbírál adekvátním způsobem zodpověděl položené otázky.

Průběh přednášky negativním způsobem ovlivnily technické nedostatky připojení online, které neumožnily připojení některým distančním zájemcům o vyslechnutí přednášky. Tato skutečnost ovšem nikterak neovlivnila samotnou kvalitu přednášky. Ta byla také digitálně zaznamenána.

Závěr

Hodnotící komise je přesvědčena, že obsahová i formální úroveň veřejné habilitační přednášky doc. PhDr. Davida Zbírала, Ph.D. Heresy quantified: Structured data in the study of medieval religious dissidence. prokázala dostatečnou vědeckou kvalifikaci a pedagogickou způsobilost uchazeče, standardně požadovanou v rámci řízení ke jmenování profesorem v oboru historie – obecné dějiny a v plné míře odpovídá požadavkům na tento stupeň kvalifikačního vystoupení.

Doporučuje proto, aby bylo pokračováno v řízení jeho projednáním před vědeckou radou Filozofické fakulty Masarykovy univerzity

Brno dne 3. října 2023

prof. PhDr. Mgr. Tomáš Knoz, Ph.D.

.....
podpis

prof. PhDr. Martin Wihoda, Ph.D.

.....
podpis

prof. Dr. Stanisław Rosik

.....
podpis